

Den næste sag på dagsordenen var:

Afstemning

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 221:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om inddrivelse af det offentlige tilgodehavender. (Udpantningsret).

Af justitsministeren (H. P. Clausen).

(Fremsat 15/3 89. Første behandling 5/4 89. Betænkning 16/5 89).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Leif Hermann (SF):

Socialistisk Folkeparti har i betænkningen sagt, at vi ved andenbehandlingen vil redegøre for vores stilling til forslaget.

Jeg kan oplyse, at vi efter nærmere overvejelse vil stemme for det, idet der efter vores opfattelse i det væsentligste blot sker det, at sager flyttes fra fogedretterne og til de kommunale pantefogder.

Vores tilslutning til dette forslag skal imidlertid ikke forlede nogen til at tro, at vi med den effektivisering, der sker af restanceinndrivelsen af offentlig gæld, også er indstillet på at gå med til oprettelse af særlige registre over folk, der skylder penge til offentlige myndigheder.

Meningen med sådanne registre kan kun være at advare folk imod at indgå gældsforhold med mennesker, der skylder penge til det offentlige, og da vi reviderede lov om private registre for et par år siden, strammede vi netop de områder temmelig kraftigt for at forhindre større brug af disse sladreregistre.

Derfor er vi selvfølgelig ikke tilhængere af, at man nu skulle oprette sådanne registre på det offentlige område, så det vil vi under ingen omstændigheder kunne gå med til i forlængelse af vores tilslutning til lovforslaget.

Fru Kirsten Lees noget bizarre idé om at flytte børn ned på ventelisterne har vist fået så mange kommentarer med på vejen, at jeg ikke behøver kommentere det.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1-8

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af lovforslag nr. L 117:

Forslag til lov om registreret partnerskab.

Af Pia Gjellerup (S) og Carsten Andersen (SF) m.fl.

(Fremsat 22/11 88. Første behandling 15/12 88. Betænkning 19/5 89).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den følgende på dagsordenen opførte sag, nemlig:

11) Anden behandling af lovforslag nr. L 118:

Forslag til lov om ændring af ægteskabsloven, arveloven, straffeloven og lov om afgift af arv og gave. (Ændringer som følge af indførelse af registreret partnerskab).

Af Pia Gjellerup (S) og Carsten Andersen (SF) m.fl.

(Fremsat 21/11 88. Første behandling 15/12 88. Betænkning 19/5 89).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Pia Gjellerup (S):

Det skal være en meget kort bemærkning på forslagsstillernes vegne, som går på, at vi undervejs i behandlingen er blevet gjort opmærksom på, at i et af de stillede ændringsforslag, nemlig den foreslåede § 4, stk. 4, er der mulighed for misforståelse.

Det er et ændringsforslag, som vedrører internationale traktater, og det ændringsforslag vil vi gerne have lejlighed til at ændre, således at det kommer til at stå klart i lovteksten, at de bestemmelser, der findes i internationale traktater om ægtepars og ægtefællers rettigheder og pligter, ikke skal gælde for registrerede partnerskaber, medmindre medkontrafterne er indforståede.

Derfor skal vi anmode om at få lejlighed til at ændre dette ændringsforslag, og jeg skal derfor anmode om, at sagen kommer tilbage til udvalget.

Grethe Fenger Møller (KF):

Det Konservative Folkeparti tilkendegav i fredags, da Retsudvalget afgav betænkning om lovforslag nr. L 117, at vi ville redegøre for vores holdning til Socialdemokratiets ændringsforslag ved anden behandling. Dette gjorde vi bl.a. også, fordi vi havde bedt om at få justitsministerens kommentarer til de stillede ændringsforslag. Disse kommentarer har vi nu fået, hvilket vi er glade for, for jeg synes, de viser, at de intentioner, som Socialdemokratiet havde, da man stillede ændringsforslagene, og som vel også var baseret på drøftelser, vi har haft i Retsudvalget, har man nok fra Socialdemokratiets side, men man kan ikke af ministerens bemærkninger til ændringsforslagene se, at intentionerne er blevet indfriet.

Det, man ville med ændringsforslaget, var at stramme op og sige, at det ikke var nok, at den ene part i et sådant forhold havde bopæl i landet, men at der også skulle være tale om dansk statsborgerskab. Det er tilsyneladende en stramning. Hvis man ser på realiteten, kan man drøfte, hvor stor forskel der er i forhold til det oprindelige forslag, for det er stadig væk således, at der åbnes for omgælder. Der vil også rent faktisk være mulighed for, at der sker en udhuling af det indvandrerstop, som Danmark har indført, idet en udlænding, som har forbin-

delse til en dansk statsborger, og som er villig til at indgå registreret partnerskab med den pågældende, vil kunne få opholdstilladelse her i landet.

Så kunne man rejse spørgsmålet, om det ikke også gælder for heteroseksuelle forhold, og det gør det jo, for der er også en mulighed for at lave proformaægteskaber, men med gennemførelsen af forslaget om registreret partnerskab kan man sige, at mulighederne for at omgå udlændingelovgivningen vil blive væsentligt forøget.

Et andet ændringsforslag, jeg skal knytte nogle kommentarer til, er ændringsforslag nr. 3 af Socialdemokratiet, som tilsigter en generel adgang til analogislutning og formålsfortolkning vedrørende de mange bestemmelser. Egentlig synes man, det kan løse problemerne, men spørgsmålet er stadig væk uklart, og det er vel også derfor, vi gerne ville have haft sagen yderligere belyst i udvalget. Det er stadig væk uklart, i hvilket omfang de bestemmelser, der findes i anden lovgivning om ægteskab og ægtefæller, uden videre vil kunne overføres på registreret partnerskab, eller om reglen vil medføre utilsigtede virkninger.

Endelig skal jeg knytte an til det, der er foreslået som formulering af ny § 4, stk. 4, som drejer sig om internationale kontrakter, og som jeg mener er ganske problematisk. For det første er der ikke os bekendt nogen internationale kontrakter, der regulerer det registrerede partnerskab, som i international sammenhæng er et hidtil ukendt begreb. Hvis man skal forstå det således, at internationale kontrakter, der omhandler ægteskab, skal finde anvendelse på registreret partnerskab, medmindre medkontrafteren protesterer, mener vi i den konservative gruppe, at forslaget giver anledning til nogle enorme folkeretlige betænkeligheder.

Den ikrafttrædelsesfrist, der er angivet i forslaget, siges at skulle hænge sammen med ændringer i ægteskabsloven, og det er sådan set logisk nok, men det er oplyst fra Justitsministeriets side, at Familieretsdirektoratet ikke vil kunne nå at få ændringerne på plads før 1. januar 1990. Det synes jeg egentlig også man burde tage højde for.

Jeg kan således sige, at langt de fleste i den konservative folketingsgruppe vil stemme imod de stillede ændringsforslag, og jeg skal ligesom Socialdemokratiets ordfører anmode om, at vi

[Grethe Fenger Møller]

kan få en fornyet udvalgsbehandling efter andenbehandlingen.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Fru Grethe Fenger Møller sagde noget om det ændringsforslag, der er stillet til § 4, stk. 4, og til det havde jeg netop sagt, at vi ønskede en ændring, så der ikke ville være de misforståelsesmuligheder i forhold til folkeretten. Derfor trækker vi for at gøre det helt klart det ændringsforslag, der vedrører § 4, stk. 4, og anmoder om, at lovforslag nr. L 117 kommer tilbage til udvalget med henblik på, at der udformes en mere præcis formulering af § 4, stk. 4, så der ikke bliver folkeretlige konflikter. Men som det klart står i loven, kan internationale traktater om ægtefæller ikke anvendes for registrerede parter, medmindre medkontraahenterne har givet deres tilslutning.

Formanden:

Forslagsstilleren til ændringsforslag nr. 4 har nu meddelt, at hun tager ændringsforslaget tilbage. Ønsker nogen at optage ændringsforslaget? (Ophold). Det er ikke tilfældet. Hermed er ændringsforslaget bortfaldet.

Ebba Strange (SF):

Nu er det klargjort, at vi foreløbig tager ændringsforslag nr. 4 tilbage, alene fordi det ikke er helt klart i sin formulering og ikke, fordi vi ikke synes om indholdet af det, men det kan vi vende tilbage til.

Jeg synes, der er skabt meget mere klarhed over forslagets retsvirkninger med de ændringsforslag, der er stillet fra forslagsstillernes side. Jeg begriber ikke, at fru Grethe Fenger Møller stadig væk kan misforstå, hvad indholdet af ændringsforslag nr. 2 er. Det er klart, at det har været tanken bag dette forslag hele tiden. Vi har bedt om at få hjælp fra Justitsministeriet til at finde de områder, der skulle ændres. Det har været svært at få den hjælp, men ved fælles anstrengelser er det lykkedes at få stillet ændringsforslagene, så vi er helt sikre på, at den juridiske klarhed nu er til stede.

Fru Grethe Fenger Møller henviser til Justitsministeriets kommentarer til ændringsforslag nr. 1. En gang imellem undrer man sig over de svar, man får fra Justitsministeriet. Det er,

som om hverken formanden for Retsudvalget eller Justitsministeriet kender de regler, der gælder i dag. Vi lever heldigvis i et land, hvor homoseksualitet er anerkendt som en samlivsform, vi accepterer. Derfor har vi faktisk en regel i Danmark om, at hvis man kan dokumentere et samlivsforhold – og selv om man ikke har kunnet leve sammen så ved hyppigt tæt brevskriveri eller lignende – i 1½ år, får man opholdstilladelse i Danmark som par.

Når vi har ændret vores oprindelige forslag til et krav om statsborgerskab i stedet for et krav om bopæl, var det for præcis at slå fast, at vi synes, den ene skal være dansker. Men hvordan i alverden justitsministeren kan få det til at blive en udhuling af det indvandrerstop, som Danmark har indført, begriber jeg ikke. Det må betyde det samme, som at justitsministeren også er modstander af den regel, vi har i dag, og det er en klar diskriminering af forhold mellem to mennesker af samme køn. Der er jo ingen, der sætter spørgsmålstejn ved, om danske mænd kan gifte sig med kvinder fra andre lande uden at have kendt dem særlig længe. Det bliver der aldrig sat spørgsmålstejn ved. Udhuler det ikke det danske indvandrerstop?

Jeg er kolossalt skuffet over det svar, vi har fået, for jeg synes egentlig, at den lovgivning, vi skal vedtage nu, er en – jeg vil ikke engang kalde det slutsten, for jeg tror, vi får mere endnu – milesten på vejen mod en total anerkendelse af homoseksuelle parforhold i det danske samfund. Og så får vi sådan et svar og skal oven i købet høre det citeret heroppefra af formanden for Retsudvalget, fru Grethe Fenger Møller. Jeg begriber det ikke.

Tror justitsministeren virkelig, hvis man gerne vil have ophold i Danmark, at man så vælger en homoseksuel proformaforbindelse? Så finder man da en af det modsatte køn og spørger, om vedkommende vil indgå et proformaægteskab med én. Man udsætter sig da ikke for noget, der i den kultur, man kommer fra, vil være udstødende og diskriminerende. Jeg synes, det er et svar, som ikke er justitsministeren værdigt, og jeg er meget skuffet over, at vi har fået det.

Vi har hele tiden ment, at netop på grund af vores forhold til udlandet var det vigtigt, at dette var en dansk lov, og at den ene part i forholdet altså skulle være dansk. Det har vi skåret ud i pap ved at sige dansk statsborgerskab. På den baggrund synes jeg, at hvis man kunne trække

[Ebba Strange]

et svar tilbage, skulle justitsministeren trække dette tilbage, men det kan man jo nok ikke.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Det var fru Ebba Stranges kommentarer, som kalder mig herop. Fru Ebba Strange siger, at ændringsforslagene er udformet teknisk med bistand af Justitsministeriet. Derfor burde den juridiske klarhed være til stede, og derfor burde jeg også kunne se den. Men det er ikke bare et spørgsmål om, hvad der er den juridiske klarhed, og hvordan man formulerer et ændringsforslag. Det, der er det afgørende, er, hvad indholdet af det ændringsforslag er, og det er, at man fortsat kan give tilladelse til, at man kan få registreret sit partnerskab, hvis den ene er dansk, har bopæl i Danmark og er dansk statsborger. Den anden kan altså være udlænding. Det er essensen af forslaget.

Det, jeg sagde før, var, at vi godt ved, at der også kan forekomme proformaægteskaber. Det sker vel indimellem, når udlændinge gifter sig med danskere. Men nu har vi altså mulighed for at få en tredobling. Man kan have proformaægteskaber, registreret proformapartnerskab mellem bøsser og registreret proformapartnerskab mellem lesbiske.

Det mener jeg kan tælle som et argument, hvis man ser det ud fra, hvad der er vores indvandrerpolitik, og hvad forholdet er til udlændingeloven. Andre vil så sige, at det er bare, hvad de ønsker med forslaget, og at det er en grad af frihed, hvor vi andre advarer og siger, det er ikke den store ændring i forhold til det, der var inde i de oprindelige forslag, men at der altså er nogle konsekvenser af det, som jeg også mener at vi bør være opmærksom på.

Så er jeg selvfølgelig meget glad for, at Socialdemokratiet har trukket ændringsforslaget til § 4, stk. 4.

Bjørn Elmquist (V):

Jeg skal på mit partis vegne redegøre for vores holdning til de ændringsforslag, som ikke er trukket tilbage, og jeg kan sige, at det overvældende flertal i Venstres gruppe er imod de ændringsforslag, der er stillet, men at der også er et par andre synspunkter, der gør sig gældende. Det afhænger af holdningen ved tredjebehandlingen, hvordan vi vil stemme til ændringsforslagene. Der er nogle i vores gruppe, som ved

tredjebehandlingen ikke vil stemme imod eller ikke vil støtte hele lovforslaget, men det skal jeg komme tilbage til ved den lejlighed.

Jeg har forstået på debatten, at vi får fornyet udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling. Derfor kan jeg måske også i hele Tingets ånd henstille til ordførerne, at vi ikke går for meget i detaljer med det, som vi nu skal lave i Retsudvalget inden tredje behandling.

Kirsten Jacobsen (FP):

Fremskridtspartiets folketingsgruppe er frit stillet både med hensyn til ændringsforslagene og med hensyn til det endelige lovforslag. Der er 9 tilhængere af forslaget, der er 7 modstandere, og ændringsforslagene vil man stemme om, som man finder rigtigt.

Men jeg vil godt udtrykke, at vi i hvert fald er glade for den klargøring, der rent juridisk er sket gennem ændringsforslagene, ligesom vi er glade for, at man i Retsudvalget mellem anden og tredje behandling får lejlighed til at gøre noget ved den uklarhed, der er rejst.

Kirsten Lee (RV):

Forud for regeringsdannelsen var Det Radikale Venstre medforslagsstiller til det forslag, vi behandler her. Vi ønsker at sikre minoriteters rettigheder. Da forslaget blev genfremsat af Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti, sagde jeg på den radikale folketingsgruppes vegne, at vi ville være med til at finde en vej, så bøsser og lesbiske kan opbygge et fællesskab baseret på gensidigt ansvar for hinanden.

Vi er bekendt med, at bøsser og lesbiske ønsker at gå videre, end dette lovforslag lægger op til. De ønsker at kunne adoptere hinandens børn. Børn skal efter vores opfattelse ikke have to mødre eller to fædre. Vi har derfor ikke på noget tidspunkt ønsket, at denne adoptionsmulighed skulle være en del af lovforslaget.

Det lovforslag, der nu ligger på bordet, tilgodeser voksne af samme køn, så de kan indgå et juridisk anerkendt forpligtende fællesskab med hinanden. Vi vil selvfølgelig i den radikale folketingsgruppe fortsat arbejde i udvalget med ændringsforslaget, men jeg vil gerne meddele, at de 5 menige radikale folketingsmedlemmer stemmer for dette forslag ved tredje behandling.

Nør Christensen (CD):

Jeg skal på vegne af Centrum-Demokraternes folketingsgruppe sige, at også CD's gruppe er frit stillet og delt op, men der er enstemmighed på et enkelt punkt, nemlig at vi ved enhver lejlighed vil udtrykke vor respekt for mennesker, der er anderledes, og for at mennesker, der er anderledes, får lejlighed til at kunne leve sammen under den form, de ønsker.

Der er 5 i CD's gruppe – jeg skal tilføje: i øjeblikket – der er imod, og 4, der er for forslaget, og det gælder også ændringsforslagene.

Så vil jeg gerne sige til justitsministeren, at for et par år siden fik vi nogle ændringer af selve arvelovgivningen vedtaget i Folketinget, således at samlevende af samme køn kunne sidde i uskiftet bo. Hvis vi forestillede os nogle ændringer på andre lovområder – og jeg har personlig overvejet, om man kunne indskrænke det til at ændre boliglovgivningen og pensionslovgivningen – ville man vel også ad den vej kunne sikre retssikkerheden for den gruppe mennesker, vi taler om. Når man har kunnet gøre det for så vidt angår arveloven, må det vel også kunne lade sig gøre for så vidt angår både boliglovgivningen og pensionslovgivningen. Det ville betyde retssikkerhed også for denne gruppe mennesker.

For mig har faderskabet til børn også givet anledning til problemer. I lov om børns retsstilling § 2, stk. 1, er opstillet, hvad vi kalder en formodningsregel, hvorefter ægtemanden som udgangspunkt skal anses som far til et barn, der er avlet under hans ægteskab med moderen.

Da lovforslaget opstiller den regel, at registreret partnerskab i alle henseender – bortset fra adoption – skal sidestilles med ægteskab, må der være en formodning om, at det også skal gælde med hensyn til faderskab til børn.

Det er nok lidt betænkeligt, hvis det forholder sig sådan. Det kan være mangel på viden fra min side, hvis det fortsat gør det, og det skal jeg så beklage, men det er i hvert fald noget af det, som vi vil have fuld klarhed over under det udvalgsarbejde, som jeg forstår vil blive genoptaget mellem anden og tredje behandling.

Justitsministeren kan også godt forberede sig på, at der vil blive stillet det spørgsmål under udvalgsarbejdet, om der er mulighed for i en sag som denne, som er unik i verden, og som efter min opfattelse er så stor og fyldt med uoverskuelige problemer, at Folketinget giver sig lidt bedre tid.

Man kunne forestille sig, at der blev nedsat en arbejdsgruppe, som kunne benytte sommeren til at gennemgå en lang række af disse ting, således at vi havde fuld sikkerhed for, at det, vi gennemfører, ikke får nogen utilsigtede virkninger.

Jeg skal slutte med at gentage, som jeg har lovet min gruppe at sige, at CD's folketingsgruppe er delt, men at gruppen har respekt for menneskers ret til at være anderledes og leve anderledes.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Jeg skal bare give hr. Nør Christensen den ene oplysning vedrørende lov om børns retsstilling, at dér indeholder de nye ændringsforslag også en præcisering. Det er ændringsforslag nr. 3, som betyder, at lov om børns retsstilling ikke ændres. Jeg kan citere bemærkningerne:

»Der findes i dansk lovgivning eksempler på regler, som tillægger den ene part i et ægteskab særlige rettigheder eller særlige pligter bestemt efter den pågældendes køn. Der kan som eksempler nævnes reglerne i lov om børns retsstilling §§ 2 og 3 om ægtemanden, reglerne i lov om ægteskabets retsvirkninger § 11, stk. 1, 2. pkt., om hustruen samt endelig reglerne i lov om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse om enker.«

Vi har taget det med, fordi spørgsmålet er rejst allerede under førstebehandlingen, men i øvrigt er teksten i de pågældende paragraffer i lov om børns retsstilling udformet, så man faktisk ikke ville kunne komme i den situation, at der var et problem, for denne formodningsregel, som hr. Nør Christensen beskriver den, anvendes ikke, som der står i loven, »... såfremt andre særlige forhold taler herimod«. Andre særlige forhold må vel også omfatte, at det drejer sig om to kvinder?

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Til hr. Nør Christensen. Nej, hr. Nør Christensen, vi behøver såmænd ikke mere tid. Der ligger en betænkning bag det lovforslag, vi behandler i dag. Hr. Nør Christensen skal være opmærksom på, at vi faktisk var meget langt med behandlingen af et tilsvarende forslag for 1 år siden, inden valget blev udskrevet. Der har

[Ebba Strange]

været masser af tid for Justitsministeriet til at gennemarbejde disse ting. Det har man ikke brugt så forfærdelig megen tid på i Justitsministeriet, men det er vi nogle andre der har. Så i dag er det ikke et spørgsmål om tid. I dag er det et spørgsmål om holdninger, og de skal komme til udtryk i den måde, Folketingets medlemmer stemmer på.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Der er nok ikke ret mange, der er i tvivl om Kristeligt Folkepartis holdning til disse lovforslag. Vi vil overhovedet ikke have noget med dem at gøre, og derfor stemmer vi også imod alle ændringsforslagene.

Vi mener, at det, Folketinget er i færd med at vedtage nu, er noget af en katastrofe. Jeg tror, det er lykkedes – ved ikke at sige ret meget udadtil – at gøre dette, at man nu ville gavne de homoseksuelle meget, til, at hvis man var imod det, så var man imod dem. Det er jo helt forkert. Når man ønsker et sådant lovforslag, er det ene og alene for at blåstempe homoseksualitet, for hvis man går lovforslagene efter, ser man, at det kommer til at skade mange af dem, man egentlig ville gavne.

Vi har i vores betækningsbidrag skrevet, at vi mener, at dette forslag gavner de stærke blandt de homoseksuelle, dem, der har mod til at stå frem og bekende sig til det. Andre, der ønsker at leve mere tilbagetrukket og stille, hvad de skal have lov til efter vores opfattelse, bliver nu tvunget til at lade sig registrere, hvis de vil have nogle arvemæssige fordele. Hvordan vil det være med to af samme køn, der bor i en lille by, hvor alle kender hinanden? De behøver absolut ikke at have noget med seksualitet at gøre, men har et fællesskab, og det vil de gerne bevare. Som nogle unge sagde til mig for nogle få timer siden: Hvis man lader sig registrere, er man da homoseksuel, ellers vil man da ikke gøre det.

Det bekræfter det, Kristeligt Folkeparti hele tiden har sagt, at det kommer til at skade store grupper af befolkningen, som har valgt, to mænd, to kvinder, at have et bofællesskab eller et andet fællesskab sammen. Det gælder også søskende, som ikke længere kan få nogen fordel, fordi man nu ønsker at give dette blåstemmel til de homoseksuelle.

En anden væsentlig ting er, at man går imod hele verden, og man går imod vores nordiske

samarbejde. Vi ved også, at det ikke var et enigt udvalg, der står bag betænkningen. Jeg ved ikke, om hr. Poul Dam også var betænkelig ved det og var imod det, men vi går altså imod det nordiske, hvor ordførere både fra Socialdemokratiet og SF har talt så varmt og inderligt for fællesskabet i Norden på mange andre områder. Hvorfor skal Danmark gå foran på et sådant område? Vi mener, at det er i strid med alt det, vores samfund er bygget op på, og vi mener, at det er meget væsentligt, at vi også forstår baggrunden for forslaget.

Jeg vil gerne understrege, at Kristeligt Folkeparti ikke har noget imod homoseksuelle. De skal selvfølgelig leve i samfundet og være her, det er klart. Nu er man imidlertid gået så langt, så man vil sige, at man skal indgå ægteskab på lige vilkår minus adoption og nogle få andre ting med ægteskabet, som efter vores opfattelse er forbeholdt mand og kvinde. Derfor mener jeg, at det, der sker nu og vil ske på fredag – det ser ud til, at forslagene bliver vedtaget – er noget, der efter Kristeligt Folkepartis opfattelse ligger helt på linje med, da vi indførte fri pornografi og fri abort. Det er så grundlæggende i strid med det, det kristne samfund er bygget op på, at vi må vende os imod det og overhovedet ikke vil have noget med loven at gøre.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg skal bare gøre fru Inger Stilling Pedersen opmærksom på, at det, hun sagde om arvereglerne, med lige så fuldstændig og lige så stor ret kan siges om ægteskabet. Er der en mening i, fordi to mennesker har giftet sig, at de så skal have bedre arvemæssige betingelser end to mennesker af forskelligt køn, der nu har valgt at leve sammen ligesom de mennesker, fru Inger Stilling Pedersen nævner, som er af samme køn? Der bruges præcis de samme argumenter mod ægteskabet, bare så fru Inger Stilling Pedersen ved det.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Det er også for at kommentere den bemærkning, som fru Inger Stilling Pedersen kom med om, at der ville være nogle, der ville blive ringere stillet, end de er nu, med dette forslag. Det, fru Inger Stilling Pedersen sigter til, er en be-

[Pia Gjellerup]

stemmelse i arveafgiftslovgivningen, som vi foreslår taget ud. Det var en bestemmelse, som blev indført for at imødekomme de store problemer, som homoseksuelle par har haft i forhold til arvelovgivning og i øvrigt stadig indtil på fredag også til en vis grad har endnu. Dette forslag blev indført af det flertal her i salen, som i hvert fald også på fredag vil markere deres tilslutning til forslaget om det registrerede partnerskab.

Vi har nemlig ment, at det var rigtigt, at man i forhold til den lovgivning, vi har, præcist jævnførte ægtepar med de registrerede par, og at man jævnførte de papirløst samlevende par af forskelligt køn med de papirløst samlevende par af samme køn. Hvis vi ikke havde fjernet dette lille bogstav i arveafgiftsloven, som altså udelukkende er gennemført i øvrigt mod fru Inger Stilling Pedersens og Kristeligt Folkepartis stemmer, ville papirløst levende par af samme køn være bedre stillet end papirløse par af forskelligt køn, og det mente vi ikke var rimeligt. Men vi mener heller ikke, at det vil være et problem at opretholde denne bestemmelse, og nu kan vi jo oven i købet få lejlighed til at opretholde denne bestemmelse, og det kan man gøre ved, at vi under udvalgsarbejdet får et ændringsforslag. Det vil vi se velvilligt på.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det har under behandlingen af dette lovforslag været ganske ualmindelig ubehageligt at opleve ikke bare Kristeligt Folkeparti, men også grupper, som pustede sig op, som om de overhovedet repræsenterede andre end sig selv, præsentere kristendommen, som om det var en primitiv frugtbarhedsreligion. Det er kristendommen ikke. Kristendommen handler bl.a. om, at vores seksualitet også er en kærlighedsevne. Det er det, som de fleste af os heteroseksuelle har haft rimelig let ved at få lov til at forvalte med alt det besvær, det så i øvrigt giver, og med den lovbeskyttelse, som ligger i ægteskabet. Det er det, som Kristeligt Folkeparti ikke vil give de homoseksuelle lov til. Det har intet med kristendom at gøre, det er småligt og bornert og en lille smule primitivt, hjemmehørende i en anden religiøs tradition end den, vi som kirke og kristendom burde være repræsentanter for.

Jeg synes tværtimod, vi har en meget stor opgave i at fritage også de homoseksuelle for hele det skyldkompleks, som også har været knyttet til den heteroseksuelle seksualitet, så også de i en helt anden grad, end de hidtil har fået lov til, og ikke mindst med kirkenes velsignelse får lov at opleve deres seksualitet som en rigdom ud i en langt større menneskelig kontakt end dér, hvor man ustandselig smides tilbage på sin seksualitet, som jeg kan forstå at bl.a. Kristeligt Folkeparti herinde tror at kristendommen skal gøre. Men det skal den ikke. Det er en moderne religion og har været det i 2.000 år.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Ja, ja, der er mange opfattelser til. Men i den bibel, som jeg har lært, og i den folkekirke, jeg tilhører, dér ved jeg i hvert tilfælde at man har et vielsesritual, som man må ændre, hvis man skulle bruge det, der går ud fra, at Gud skabte mennesket som mand og kvinde, og det var det, der var grundlaget for det. Så kan man diskutere alle andre steder i Bibelen for eller imod. Det er ikke det, vi skal gøre her. Fru Margrete Auken har lov at have sin opfattelse, og jeg har heldigvis også lov til at have min opfattelse.

Det bekræfter netop det, som bliver sagt af SF's og Socialdemokratiets ordførere, at man i sin tid lagde noget ind for at gavne nogle grupper, og nu er det nogle af de stærkeste af den gruppe, der råber højest, som gerne vil registreres, som gerne vil have, at de homoseksuelle skal være noget, som er sagen. Så må man godt svigte de grupper, som ikke ønsker at lade sig registrere, og som ikke længere får de fordele.

Det, vi fra Kristeligt Folkepartis side kan sige, er, at hvis mennesker har levet meget længe i et bofællesskab, hvor man er afhængig af hinanden med hus og lign., bør man have en særlig fordel, uanset om man kan lide den samlivsform eller ej. Det er noget helt andet. Men vi skal overhovedet ikke have noget som helst med dette forslag at gøre, for jeg mener, det er så meget i strid med hele grundlaget for vort samfund, så ord måske slet ikke kan udtrykke det.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det var faktisk lidt af en sensation at høre fru

[Margrete Auken]

Inger Stilling Pedersen. Det er vistnok første gang, hun har sagt, at man har lov til at have forskellige meninger, også om, hvad kristendommen siger om dette. Jeg beder Folketinget notere sig et gevaldigt skred i Kristeligt Folkepartis tolerance eller mangel på samme hidtil, hvor de nu forstår, at der er altså andre, der opfatter kirke og kristendom på en anden måde, end de selv gør. Til lykke med det og til lykke til os alle sammen – sådan så vi dog kan få en lidt mere fri og åben debat, end vi hidtil har haft på dette punkt.

Så skal jeg sige til fru Inger Stilling Pedersen, at jeg hidtil ikke er gået ind for, at vi skulle indføre et vielsesritual i kirken også for homoseksuelle. Men jeg er lige ved at tro, at vi skal til at gøre det, når jeg hører på Kristeligt Folkeparti her.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg er da selvfølgelig ked af, hvis de indlæg, vi har bragt her, skulle bringe fru Margrete Auken endnu længere ud på en uheldig vej, som hun har betrådt i denne sag. Det kunne jo også skyldes, at fru Margrete Auken faktisk har sat sig så dårligt ind i den tankegang, vi andre leverer som begrundelse for vores forslag.

Jeg kan i det mindste ikke lade stå uimodsagt, at fru Margrete Auken for det første her pådutter Kristeligt Folkeparti, at vi nogen sinde skulle have udtalt os imod, at mennesker praktiserer det kønsliv, som mennesker faktisk er skabt til at kunne praktisere. Vi har aldrig nogen sinde påstået, at det var en misforståelse, at mennesker var skabt som to forskellige køn. Det ligger i selve ideen om livets fortsættelse, at der er to forskellige køn, som må udfolde et seksualliv. Hvorfor i alverden fru Margrete Auken skulle trække det spørgsmål ind i den debat, vi fører her i dag, kan jeg ikke forstå på anden måde, end at det er den sædvanlige trang til at finde en anledning til at nedgøre mennesker, som tænker anderledes. At der på noget tidspunkt skulle være givet udtryk fra Kristeligt Folkeparti for, at vi har patent på den fulde sandhed om en sag, må jeg klart tilbagevise og også, at fru Margrete Auken tillader sig heroppe at udråbe som en sensation, at fru Inger Stilling Pedersen har givet udtryk for, at man kunne have forskellige meninger om en sag. Vi har altid respekteret, at mennesker – også med en

kristen livsindstilling – har fundet deres plads i andre partier. Jeg håber, at man også kunne få en tilsvarende tilladelse til, at kristne måtte have lov til at være i Kristeligt Folkeparti.

Poulsgaard (FP):

Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at tage ordet, men fru Margrete Auken fik mig herop.

Hvem var det, fru Margrete Auken ønskede til lykke? Hun ønskede os til lykke alle sammen. Hvem er de alle sammen, fru Margrete Auken ønskede til lykke? Jeg tror også, fru Margrete Auken som os andre har fået en masse henvendelser fra alle mulige grupper og enkeltpersoner. Hvis der er noget lovforslag, der har delt den danske befolkning i to lejre, er det dette. Derfor synes jeg, at der ikke er noget at ønske til lykke med.

Nu er fru en præst. Hvilke andre kristne lande – Danmark er jo ikke særlig kendt for sin kristendom – har en tilsvarende lovgivning? Det vil jeg egentlig gerne have svar på. Ellers kan det da være, at det kun er i Danmark, kristendommen kan tolkes på den måde. I andre lande, der efterlever kristendommen mere end Danmark, tolker man altså kristendommen på en anden måde. Det vil jeg egentlig gerne have svar på.

Fruen har det altså pragtfuldt, og hun griner, men der er faktisk en hel masse mennesker i dette land, der græder i dette øjeblik. I hvert fald vil vi meget gerne have os frabedt at blive lykønsket af fru Margrete Auken.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg skal gøre opmærksom på, at der er ikke nogen titulering, der ifølge forretningsordenen tillader, at man siger fru. Det hedder fru Margrete Auken, hvis man i givet fald bruger den form.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg synes da, det er dejligt, at Folketinget for en gangs skyld diskuterer noget af fundamentet i det danske samfund. Jeg synes, det er dejligt, at Folketinget for en gangs skyld diskuterer, hvad kristendom er. Jeg synes, det er dejligt, at Folketinget diskuterer, hvad vor folkekirke skal stå for. Jeg synes, det er dejligt, at Folketinget også diskuterer, hvor vide rammer der skal være inden for folkekirken.

[Duetoft]

Jeg synes ikke, det skal være en diskussion, der ganske alene kommer til at stå mellem dette Tings teologer. Lad mig som lægmand også et lille øjeblik blande mig i den og sige til hr. Poulsgaard, at det er da klart, når man – som jeg også er – er valgt i Nordjylland, at jeg har fået mange henvendelser, og de har ikke alle sammen været lige forstående over for, at jeg agter at stemme for dette lovforslag.

Det, der egentlig bringer mig herop, er, at vi senere i dag skal diskutere EF, Det Europæiske Fællesskab, der bl.a. bygger på en række normer, som er præget af kristendommen. Midt i al denne teologiske diskussion vil jeg som en stakels lægmand i al stilfærdighed have lov at sige, at når jeg holder meget af den danske folkekirke, er det, fordi den bygger på næstekærlighed, er det, fordi Europa i modsætning til næsten alle andre dele af verden tager udgangspunkt i, at det enkelte menneske må afgøre med sig og sin gud, hvad der er rigtigt og forkert, og at der ikke er nogen, der hverken fordømmer eller peger fingre ad nogle andre. Det er noget af det, nogle af os gerne vil være med til at forsvare via et stærkt EF – det vender vi tilbage til senere i dag – men den næstekærlighed og den tolerance, der ligger i den kristendom, som jeg tror på, bygger også på, at jeg vil have respekt for andre mennesker, som har valgt at leve et liv på en anden måde, end jeg kunne drømme om at leve. Netop derfor synes jeg, at jeg gerne vil være med til at give dem en praktisk ramme for at leve det liv, de har valgt. Når vi så alle sammen en gang ad åre, forhåbentlig om mange år, sidder på vores små skyer med vores små basuner og små vinger på ryggen, kan vi jo til den tid se, hvem af os, der gjorde det kristne, og hvem af os, der ikke gjorde det.

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Det er ikke rigtigt, som flere ordførere fra forslagspartierne, bl.a. fru Ebba Strange, gjorde en del ud af, at Justitsministeriet intet har bestilt i denne sag. I løbet af denne folketings-samling har vi gang på gang påvist en lang række problemer i de lovforslag, som Socialdemokratiet og SF fremsatte i slutningen af november måned. Det har da også ført til – det viser jo, at der er foregået noget – at forslagsstillerne i elvte time er fremkommet med nogle ændringsforslag, som skal afbøde nogle af de problemer, som vi har påpeget i lovforslagene.

Nu har vi fået disse ændringsforslag for ganske få dage siden. Vi har givet et par foreløbige kommentarer til ændringsforslagene. Det har så også ført til, hvad vi kan høre i dag, at vore bemærkninger har været så korrekte, at de har ført til ændringsforslag fra forslagsstillerne. Det er efter min opfattelse det bedste eksempel på det, som jeg har påpeget, og som jeg igen påpeger, at dette går for hurtigt, dette er sjusk. F.eks. har vores korte kommentar, hvori vi gav udtryk for folkeretlige betænkeligheder, ført til, at man i dag trækker et ændringsforslag tilbage og beder om, at vi atter drøfter spørgsmålet i udvalget.

Jeg synes, der er grund til, at hele Folketinget bliver bekendt med de store problemer, vi fra Justitsministeriets side ser i lovforslagene i den form, de har, og også i de ændringsforslag, der er stillet til dem.

Jeg er heller ikke enig med fru Ebba Strange i, at det uden videre er en videreførelse og ikke nogen ændring af problemerne omkring udlændingelovgivningen. En svækkelse er det, eftersom der kommer nye regler til. Det er jo rigtigt, at vi har bestemmelser, som fru Ebba Strange citerer dem, men det, der sker, når dette forslag – og hvis dette forslag – vedtages, er, at så kommer der en automatik ind i sammenhængen. Så er selve det, at et partnerskab registreres, tilstrækkeligt til, at der kan ske familiesammenføring. Det er det, jeg har svaret på. Jeg har sagt, at der er en forskel i forhold til den praksis, man har haft hidtil, hvor det forudsætter samliv af 1½–2 års varighed, før forholdet kan anses for at være et fast samlivsforhold. Det har jeg ikke noget imod, og det er jo fastlagt, sådan skal det være. Det er det, jeg har peget på, og jeg har peget på, at på dette punkt sker der en ændring. Det har jeg ikke nogen som helst lyst til at trække tilbage, for det er en korrekt konstatering af, hvordan forholdene er, og hvordan forholdene vil blive.

Jeg synes også, det er vigtigt at understrege, at der slet ikke er foretaget nogen undersøgelse af de nærmere konsekvenser af, at man generelt overfører reglerne om ægteskab til registreret partnerskab. Det er her, jeg lidt stærkt siger: Der er tale om lovjaskeri. Jeg synes netop det, vi har været vidne til i dag, hvor et par kommentarer fra Justitsministeriet har ført til, at man må ændre på det, der var lagt frem, viser, at det er et forslag, som ikke er tilstrækkeligt

[Justitsministeren]

gennemarbejdet til, at det kan gennemføres på det foreliggende grundlag.

Jeg synes, det er vigtigt at slå fast, at den holdning, som de enkelte folketingsmedlemmer har til lovforslagene, ikke er et spørgsmål om, hvorvidt man er for eller imod de homofile, men et spørgsmål om, hvordan man mest hensigtsmæssigt og forsvarligt kan indrette lovgivningen, så den også er fyldestgørende for de homofile.

Jeg er alvorligt bange for, at en gennemførelse af lovforslagene med et spinkelt flertal vil føre til det modsatte resultat af det, forslagsstillerne ønsker. Det ville efter min mening – og det blev også udtrykt tydeligt af min forgænger ved førstebehandlingen af forslaget – være meget bedre for de homofile, såfremt dette Ting i bred enighed gennemførte nogle lovændringer, som ikke er helt så vidtgående som forslagene, men som tilgodeser alle de homofiles reelle behov for at blive ligestillet med andre.

Min forgænger sagde – og det gentager jeg gerne – at en sådan fremgangsmåde kan jeg medvirke til, for den ville jo også være i fuld overensstemmelse med flertallet i den kommission, som fru Ebba Strange henviste til, og som Poul Dam så godt og klogt ledede, men flertallet havde jo en anden opfattelse end den, der nu lægges frem fra S' og SF's side. De synspunkter, som flertallet lagde frem, tror jeg ville være en reel forbedring af børsers og lesbiskes retsstilling uden de negative konsekvenser, som jeg er overbevist om at de fremsatte lovforslag – også med de stillede ændringsforslag – vil få, såfremt de vedtages.

Pia Gjellerup (S):

Jeg føler trang til at komme med nogle kommentarer til justitsministerens indlæg, og det er kommentarer, der drejer sig om, hvordan Folketinget arbejder og har arbejdet i denne sag.

Justitsministeren brugte flere gange udtrykkene »kort tid« og »for ganske nylig«, og det var i forbindelse med ændringsforslagenes fremkomst på baggrund af de spørgsmål, vi har stillet Justitsministeriet og fået svar på. Det var næsten med – sådan forstod jeg det – en lille smule hoveren over, at også det seneste svar fra Justitsministeriet, nemlig en kommentar til ændringsforslagene, giver forslagsstillerne anledning til at ændre på ændringsforslagene, sådan som jeg skitserede det tidligere.

Jeg må sige, at i den tid, jeg har været herinde – det strækker sig dog ikke så forfærdelig langt tilbage – har jeg været vidne til adskillige behandlinger, der svarer til denne, måske bortset fra, at Retsudvalget eller andre udvalg ikke ville være så tålmodige med hensyn til at modtage besvarelser fra Justitsministeriet.

Vi har behandlet denne sag med spørgsmål helt tilbage fra december måned – spørgsmål, som i øvrigt har været stillet tidligere – og det har igennem de to samlinger, hvor vi har haft lejlighed til at behandle forslaget, været klart fra begyndelsen, at der ville være overordentlig stor mulighed for at få forslaget vedtaget. Det måtte da tilsige, mente vi, at Justitsministeriet så sin egen interesse i at medvirke med bistand til forslagets tilvejebringelse i en rimelig og rigtig form. Vi har imidlertid selv måttet bruge overordentlig mange kræfter, fordi Justitsministeriets besvarelser ind imellem har været af mere polemiserende karakter end af vejledende karakter.

Vi har haft lejlighed til at bemærke et af svarene i dag, nemlig svaret vedrørende en udhuling af indvandrerstoppet – og det er der tilstrækkelig mange der har sagt noget om og tilbagevist, så det behøver jeg ikke – men det er et eksempel på polemik, som jeg ikke synes er rimelig at blive præsenteret for.

Imidlertid er der svar undervejs til Retsudvalget, som vel også burde have været fremme i Retsudvalget inden andenbehandlingen, og det er svar på spørgsmål nr. 14 og 16. Det er i øvrigt de svar, der henvises til i det, jeg nævnte før, de polemiserende svar med udhulingen af indvandrerstoppet. Men disse svar, der altså ikke er fremkommet, men som jeg har haft lejlighed til at se, har en betydelig mere seriøs tone i sig og har en betydelig mere reel formulering af spørgsmålet om dansk bopæl og dansk statsborgerskab. Jeg vil tillade mig at citere fra dette bilag, og det er et svar fra Justitsministeriet, og det er dateret den 23. maj 1989, hvor man på side 3 skriver:

»Der bør således også over for homoseksuelle udlændinge, der ønsker visum med henblik på at komme til Danmark for at indgå et registreret partnerskab, ligesom for andre udlændinge, der ønsker at komme hertil med henblik på indgåelse af ægteskab, stilles krav om, at den pågældende forudgående har haft personlig kontakt med den i Danmark fastboende person, med hvem partnerskab skal indgås.«

[Pia Gjellerup]

Ja, det er nemlig det seriøse svar. Det er det seriøse svar, at der stilles de samme krav, det er det, vores ændringsforslag også skal pege på, og dermed skulle der være gjort op også med det polemiserende indlæg.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal sige til justitsministeren, at jeg da slet ikke ikke benægter, at der sker en ændring i folks ret til at komme til Danmark med vedtagelsen af dette forslag, men derfra og så til at påstå, at denne ændring skulle være en udhuling af det indvandrerstop, som Danmark har indført, det turde være en påstand, som er grebet lige ud af den sommerblå luft. Jeg mener ikke, justitsministeren har nogen som helst dokumentation for, at denne vedtagelse skulle betyde en udhuling af indvandrerstoppet.

Jeg skal ikke gentage, hvad fru Pia Gjellerup sagde om hastigheden, i hvilken der er blevet stillet spørgsmål fra Retsudvalgets side, og i hvilken der er blevet svaret fra Justitsministeriets side på de spørgsmål, der er stillet. Det var jeg også lidt inde på i mit første indlæg.

Jeg vil gerne sige som noget principielt: Det er muligt, at det ikke bliver noget stort flertal, der på fredag vedtager denne lovgivning, men det er set tidligere i Justitsministeriets historie, at et relativt lille flertal har vedtaget noget i dette Folketing, som senere er gået hen og blevet helt almindelig folkeeje. Lad mig tage et enkelt eksempel, som jeg selv var ret involveret i, nemlig spørgsmålet om fælles forældremyndighed. Jeg kunne også nævne samfundstjenesten, jeg kunne nævne de ændringer af arveafgiftsreglerne, som fru Inger Stilling Pedersen var så optaget af. I alle tilfælde er ændringerne vedtaget af meget små flertal i Folketinget. Alligevel er de blevet folkeeje, sådan så hvis man i dag ville forsøge at føre situationen tilbage til det, den var før disse ændringer, tror jeg, der ville lyde et ramaskrig.

På samme måde er jeg overbevist om at det vil gå med dette. Når det bliver folkeeje i Danmark, så vil det fra Danmark brede sig til andre lande, som selvfølgelig også vil prøve at få en lovgivning, der ligner den danske, og det vil blive en almindelig del af den danske kultur, som i løbet af ganske kort tid vil føles som noget helt selvfølgeligt.

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Jeg vil lige gøre den bemærkning til fru Pia Gjellerup, at jeg har ikke hoveret. Det ved jeg egentlig ikke hvad er. Jeg prøver i hvert fald aldrig på at gøre det. Der var ikke hoveren, nej, men jeg følte det nødvendigt at korrigere et par påstande, også et par påstande om Justitsministeriets arbejde i denne sag, og hvis nogen ikke kan lide det, må man da gerne kalde det hoveren, men det er så for den pågældendes egen regning.

Vi har fra Justitsministeriets side – og det synes jeg er vigtigt at få sagt i forbindelse med de bemærkninger, der nu er gentaget – været nødt til på en række områder at påpege problemomfanget ved den lovgivning, som her gennemføres på forslag af S og SF.

Vi har peget på det omfattende kompleks af ændringer, der skal til i anden lovgivning. Vi har måttet ud i hele systemet for at få disse spørgsmål afklaret og for at kunne klarlægge omfanget af det, man sætter i gang, for Retsudvalget.

Derfor kan det ikke nytte noget, at man synes, det er polemiserende svar, selv om nogle af de resultater, der kommer ud af en sådan gennemgang, ikke uden videre stemmer overens med det, man gerne ville have haft i svarene. Det ville have været forkert ikke at give disse svar i den form, de har fået, fordi det nu engang er et område, som er både kompliceret og omfattende; derfor har svarene på spørgsmålene også haft denne karakter.

At de så ikke altid har været helt tilfredsstillende for dem, der har fået dem, det ligger i sagens natur, og det må man jo leve med på begge sider af bordet – både på regeringssiden og på folketingsiden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om registreret partnerskab. (Lovforslag nr. L 117).

§ 1, ændringsforslag nr. 1, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 2 og 3 og § 3, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 var taget tilbage.

§ 4, ændringsforslag nr. 5-7, § 5, således ændret, ændringsforslag nr. 8 om en ny affattelse af § 6, § 6 i den nye affattelse og § 7 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af ægteskabsloven, arveloven, straffeloven og lov om afgift af arv og gave. (Ændringer som følge af indførelse af registreret partnerskab). (Lovforslag nr. L 118).

§§ 1-3, ændringsforslag nr. 1, § 4, således ændret, ændringsforslag nr. 2 og § 5, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Anden behandling af lovforslag nr. L 234:

Forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring. (Tilskud til insulinpræparater).

Af sundhedsministeren (Elsebeth Kock-Petersen).

(Fremsat 26/4 89. Første behandling 2/5 89. Betænkning 18/5 89).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Lis Noer Holmberg (CD):

Det er ikke bare fristende, men også nødvendigt at sige et par ord i denne sag.

Hvor er Socialdemokraternes solidaritet med de andre grupper som f.eks. hjertepatienter, gigtpatienter og andre, der bruger meget større beløb på årsbasis, end diabetikere gør?

Hvorfor har Socialdemokraterne ikke for længst foreslået kronikernes egenbetaling sat ned fra 500 kr. pr. måned, som deres egenbetaling jo har været, indtil CD foreslog en nedsættelse i forbindelse med ændring af sygesikringsloven og fik opbakning af de andre forligspartier, så egenbetalingen nu er på 300 kr. pr. måned – et skridt i den rigtige retning?

Det er stadig væk for meget, og CD vil arbejde videre på at få denne egenbetaling reduceret yderligere, men CD vil ikke være med til at plukke en bestemt gruppe ud og gøre medicinen helt gratis for dem.

Det er trods alt kun 25 pct. af insulinforbruget, som den enkelte skal betale for, og jeg vil gerne høre, hvad de partier, der nu står bag denne diskriminering, vil gøre med hensyn til de diabetikere, der ikke får insulin, men som kan klare deres sukkersyge ved hjælp af piller.

Enten vil der komme et pres fra disse patienter, eller også vil lægerne måske ligefrem gå over til at give disse patienter insulin i stedet for piller, fordi insulinen er gjort gratis, og så bliver udgiften ikke 23 mio. kr., men den bliver endnu større.

Desuden kan jeg ikke rigtig forstå, at Fremskridtspartiet kan hoppe på denne limpind, at Fremskridtspartiet med den positive holdning, de giver udtryk for over for alle svage og syge grupper, kan gå med til at plukke én gruppe ud og give den særbehandling i stedet for, som CD mener og har givet udtryk for, at løse problemerne i sammenhæng for samtlige kronisk syge.

Jeg forstår godt, at andre kronisk syge føler sig ramt af denne forskelsbehandling, og CD stemmer imod denne lovgivning.

Qvist Jørgensen (S):

Fru Lis Noer Holmbergs lidt bizarre opfattelse af solidaritetsbegrebet bør næsten ikke have lov til at stå helt alene. I hvert fald ville jeg gerne have sådan en vis indsigt – vi kunne må-